

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЯКОСТІ ОСВІТИ
ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ
за результатами соціологічного дослідження
«ЯКІСТЬ НАВЧАННЯ
ЗА ОСВІТНЬОЮ (ПРОФЕСІЙНОЮ) ПРОГРАМОЮ
(«СТОМАТОЛОГІЯ»)»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РЕСПОНДЕНТІВ/-ОК

Соціологічне дослідження «Оцінювання свого навчання за освітньою (професійною) програмою («Стоматологія»))» було проведено у січні 2025-го року.

Дослідження включало такі етапи:

- польовий етап (збір даних) (січень 2025),
- аналіз даних (квітень 2025),
- підготовку підсумкового аналітичного ілюстрованого звіту (травень 2025).

У дослідженні застосовувалася методика напівстандартизованого онлайн-опитування (форма складалася з 28 запитань). Опитування відбувалося на анонімній основі. Вибіркова сукупність як така не формувалася: посилання на електронну форму було розіслано через корпоративну пошту усім здобувачам освіти, які навчаються в рамках освітньої програми «Стоматологія» (II (магістерський) рівень освіти).

У підсумку в дослідженні взяло участь 253 респондента/-ки, що складає 50,7 % від загальної кількості здобувачів/-ок ОП «Стоматологія».

Розподіл за роками навчання: 1-й курс – опитана 41 особа (що склало 16,2 % від загальної кількості опитаних), 2-й курс – 93 особи (36,8 %), 3-й курс — 59 осіб (23,3 %), 4-й курс — 36 осіб (14,2 %) та 5-й курс — 24 особи (9,5 %).

Отримані в ході опитування дані представлені візуально за допомогою 11 діаграм.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Перші питання опитування спрямовані на визначення рівня задоволеності здобувачів/-ок від вибору для навчання університету (ХНМУ), певної освітньої програми («Стоматологія») та задоволення від роботи

кафедр університету (рис. 1). Переважна більшість здобувачів/-ок задоволені вибором університету (86 %), навчанням за освітньою програмою (92 %) та роботою кафедр (72,3 %). Незадоволених (радше незадоволених або абсолютно незадоволених) виявлено незначну кількість: 0,8 %, 0,8 % та 2,8 % відповідно. Варіант «У чомусь так, у чомусь – ні» обрали 12 % здобувачів/-ок стосовно вибору ХНМУ, 7,2 % — стосовно освітньої програми, а 24,1 % — щодо роботи кафедр.

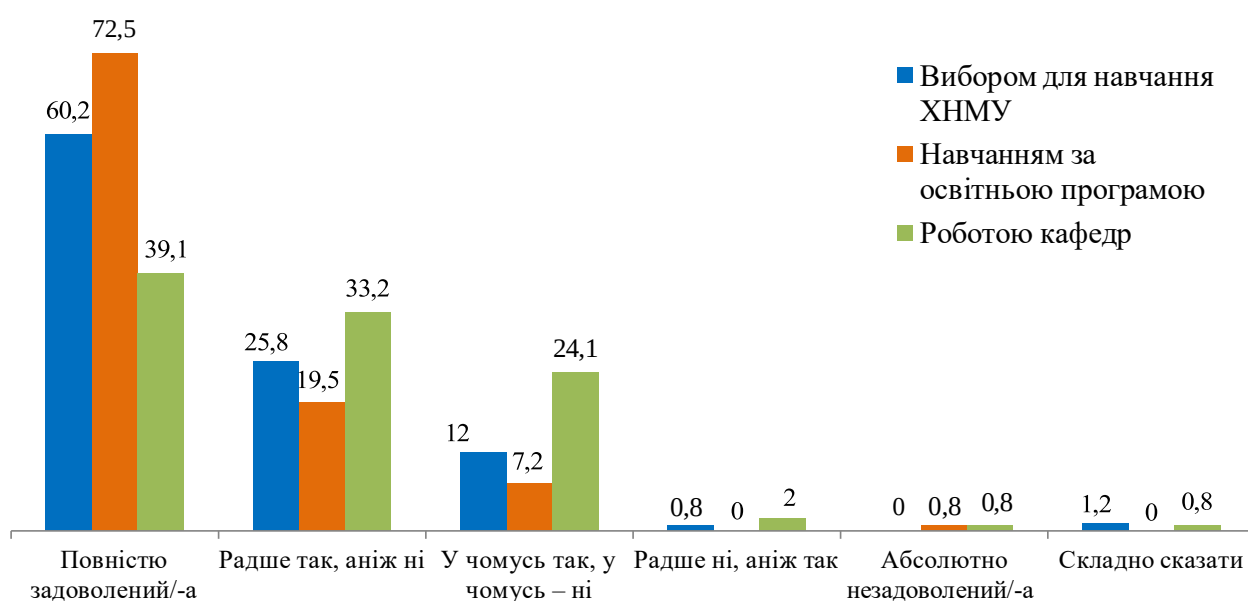

Рис. 1. Задоволеність вибором для навчанням ХНМУ, навчанням за освітньою програмою та роботою кафедр (%)

Очікування від ХНМУ повністю співпали з реальністю або радше співпали для більшості респондентів/-ок, а саме, для 69,1 %. Здобувачів/-ок, очікування яких абсолютно не співпали чи радше не співпали, виявилось 4,8 %. Варіант «У чомусь так, у чомусь – ні» обрали 23,7 %. Не змогли відповісти на питання 2,4 % опитаних.

Переважає більшість здобувачів/-ок (62,5 %) позитивно оцінюють якість освітнього процесу в університеті (див. рис. 2). Близько третини опитаних — 35,1 % — зайняли нейтральну позицію, обравши варіант «у

чомусь добре, у чомусь – ні». Незначна частина респондентів/-ок (1,6 %) дала радше негативну оцінку. Таких, що дуже погано оцінюють якість освітнього процесу, не було. Утримались від відповіді 0,8 % опитаних.

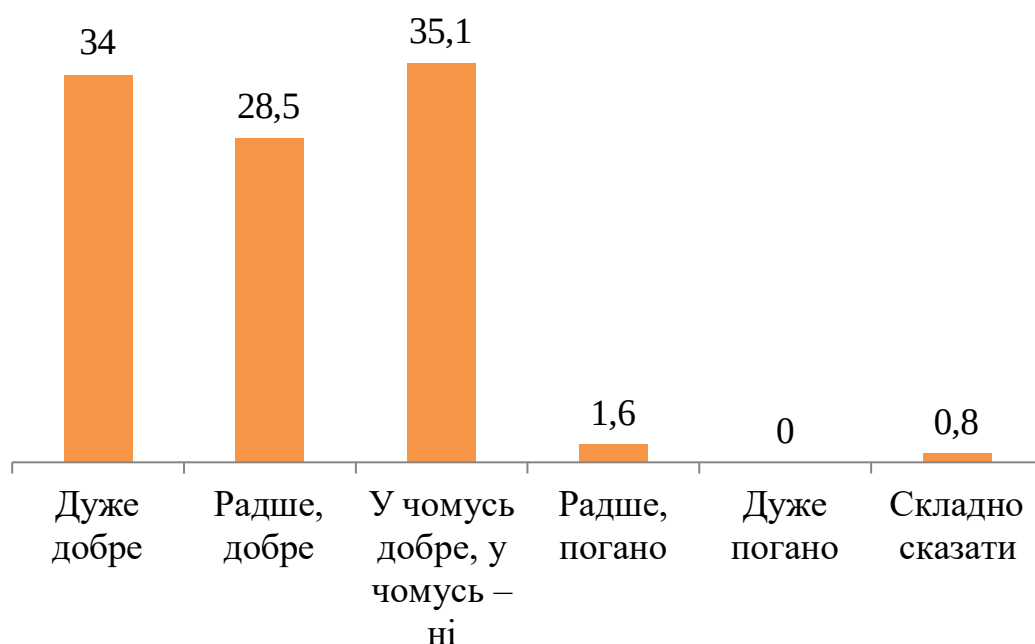

Рис. 2. Сприйняття освітнього процесу (%)

Необхідно зазначити, що більшість опитаних (81 %) погоджується з тим, що освітній процес в університеті враховує світовий науковий досвід на високому та достатньому рівні, а також 72,4 % вважають, що освітнє середовище ХНМУ задовольняє їхні наукові та освітні інтереси.

На рис. 3 відображені результати розподілу думок здобувачів/-ок щодо «агентів впливу» на якість освіти. Найбільший вплив, на думку респондентів/-ок, мають викладачі (71,9 %) та здобувачі/-ки освіти (61,7 %). Міністерство освіти і науки України (57,3 %) посіло третю позицію у рейтингу впливу. Близько половини опитаних вважають впливовими також завідувачів кафедр (51 %) та Навчально-науковий інститут якості освіти (50,2 %). Найнижчі показники отримала адміністрація університету (47,4 %), що посіла останнє місце в «рейтингу».

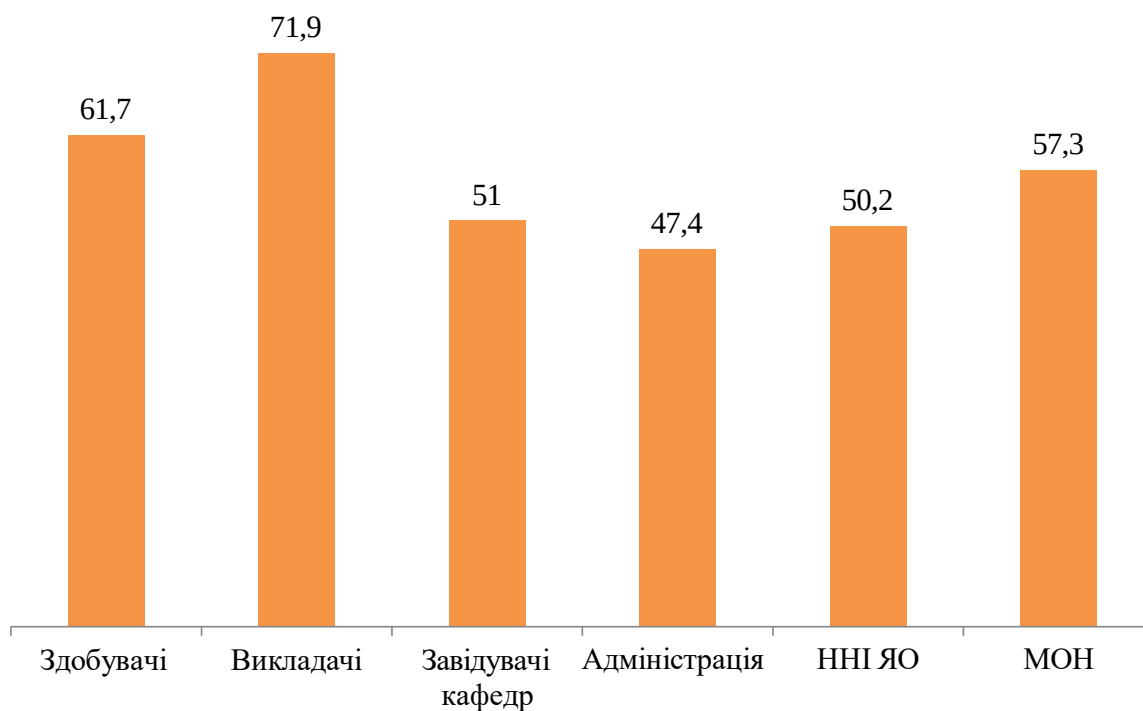

Рис. 3. Вплив «повною мірою» на якість освіти (%)

За результатами опитування, більшість здобувачів/-ок вважають, що були належним чином поінформовані про ключові компоненти освітнього процесу ще до його початку (див. рис. 4).

Найчастіше респонденти/-ки відзначали обізнаність щодо цілей та завдань навчання (84,2 %) і методів та форм організації навчального процесу (82,2 %).

Такі компоненти, як зміст навчання та критерії оцінювання також отримали високі оцінки — 80,2 % і 79,4 % відповідно.

Найнижчим виявився показник інформованості щодо очікуваних результатів навчання — 71,5 %.

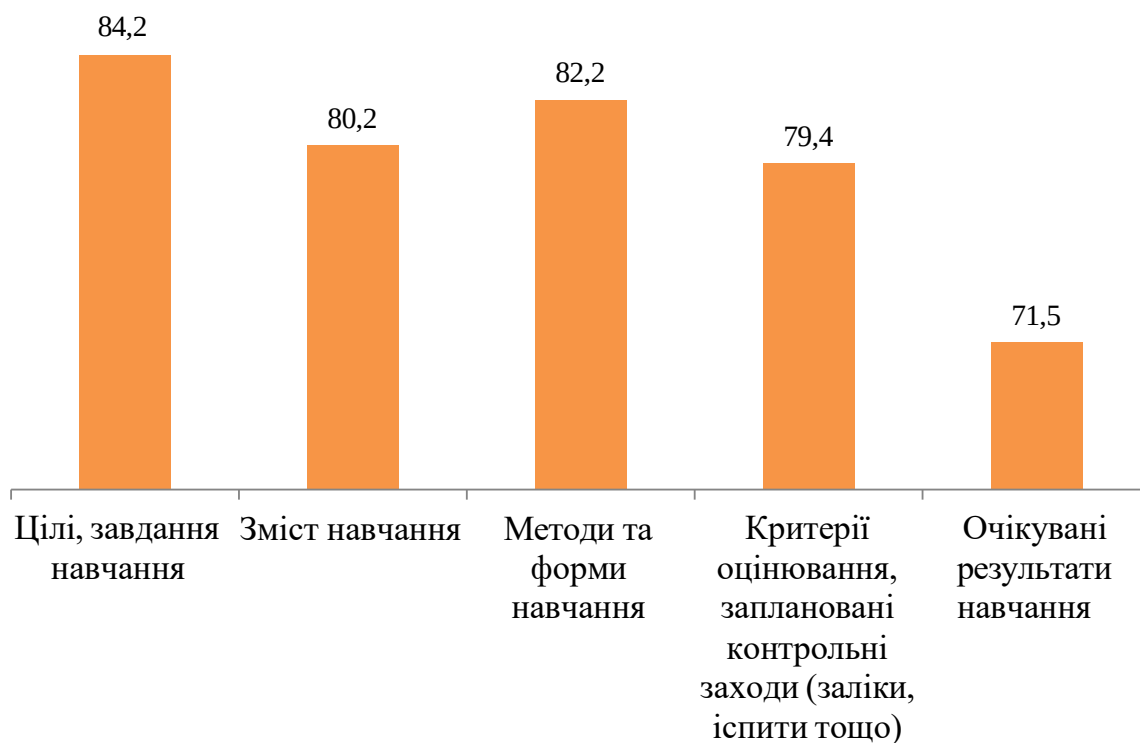

Рис. 4. Поінформованість до початку навчання (%)

Більшість опитаних (75,4 %) повністю задоволені або радше задоволені своїм рівнем поінформованості; радше незадоволених та абсолютно незадоволених виявилось 3,2 %. Ще 19,4 % обрали серединний варіант «У чомусь так, у чомусь – ні», а 2 % утруднились із відповіддю.

Наступний блок запитань стосувався оцінки особливостей проведення занять. Найчастіше під час практичних занять, за оцінками здобувачів/-ок, викладачі використовують такі методи (див. рис. 5): «демонстрація презентації» (89,3 %), «тести» (87 %), «розповідь, пояснення» (85 %), «усне опитування» (84,2 %), «обговорення» (73,5 %), «бесіда» (61,3 %) та «реферати, доповіді, повідомлення» (56,9 %).

Серед менш розповсюджених форм згадуються «дискусії» (43,1 %) та «самостійна робота з навчальним матеріалом» (44,7 %).

Водночас, досить рідко вдаються до таких форм, як «письмові контрольні роботи» (32 %), «письмові творчі роботи» (13,4 %), «рольові ділові ігри» (5,9 %) та «використання симуляційного обладнання» (7,9 %).

Рис. 5. Методи і форми, що викладачі найчастіше використовують на практичних заняттях (%)

Більшість опитаних, 75,1 %, вважають застосовані методи і форми ефективними; 78,7 % опитаних вважають застосовані форми і методи викладання відповідними їхній освітній програмі; 55,3 % вважають їх сучасними та інноваційними. Неефективними ці методи вважають 3,6 % респондентів/-ок, несучасними — 11,5 % та 3,2 % не вважають їх відповідними освітній програмі.

Щодо впливу на те, яким чином проходять заняття, 46,6 % опитаних зазначили, що вони мають на методи та форму проведення занять суттєвий чи обмежений вплив; 28,1 % респондентів/-ок вважають, що такого впливу не мають, а ще 25,3 % не змогли надати однозначну відповідь.

П'ята частина опитаних, 20,6 % респондентів/-ок висловлювали викладачам та/або представникам адміністрації зауваження та пропозиції щодо оновлення освітніх програм зі спеціальності. Більшість з тих, хто висловлював пропозиції (88,5 %), вважають, що їхні поради були враховані.

Як видно з результатів опитування (див. рис. 6), 70,7 % здобувачів/-ок вважають, що переважна більшість викладачів забезпечує їм можливість швидко отримати консультацію у разі потреби. Ще 19 % зазначили, що звертаються лише до окремих викладачів. Лише 2 % респондентів/-ок повідомили про відсутність такої можливості, а 8,3 % не змогли однозначно відповісти.

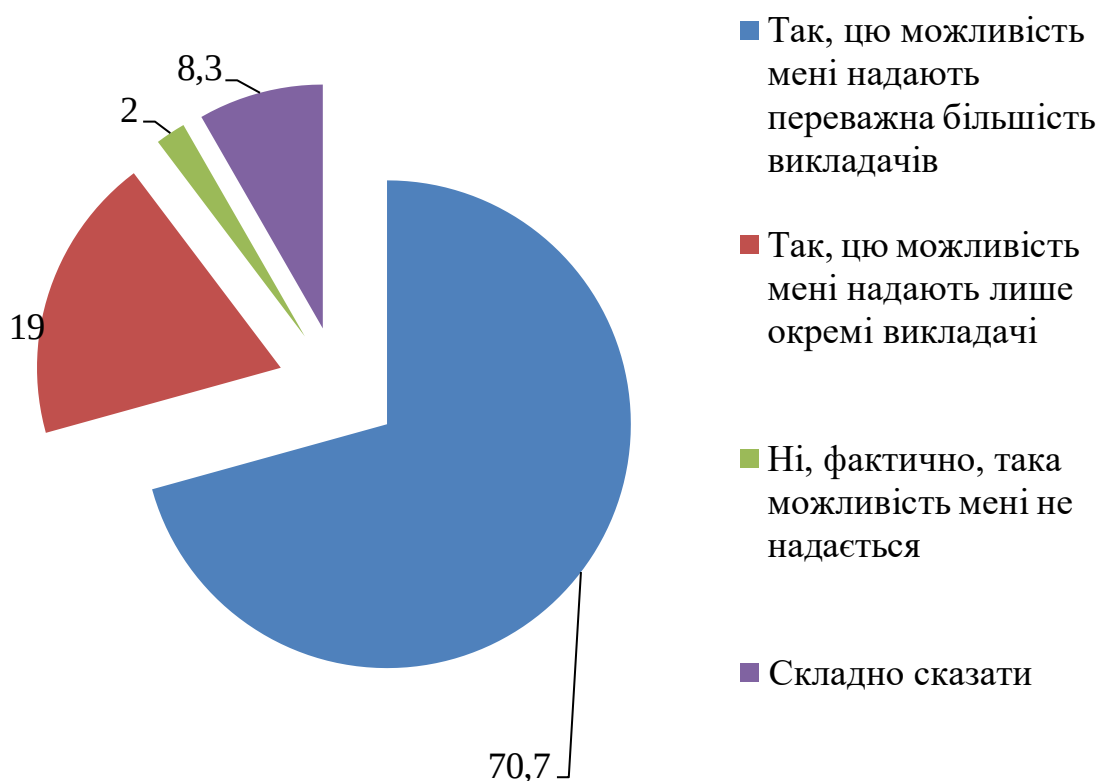

Рис. 6. Наявність можливості оперативно проконсультуватися з викладачами щодо навчання (%)

Оцінюючи ставлення викладачів до студентів, більшість опитаних (71,1 %) вказують на об'єктивність та неупередженість педагогів (протилежну думку підтримує 6,3 % опитаних, та 22,6 %

респондентів/-ок не мають щодо цього певної думки). Більшість здобувачів/-ок, 71,5 %, вказали, що мають вільний доступ до інформації щодо критеріїв оцінювання.

Серед запитань було оцінити за п'ятибальною шкалою різні аспекти навчання (див. рис. 7).

Рис. 7. Задоволеність різними аспектами навчання (1 – min, 5 – max)

Результати опитування демонструють загальне задоволення студентів освітнім процесом (середній бал – 4,0 із 5). Вищі оцінки (4,1 балів) отримали такі аспекти, як «якість освітньої програми загалом», «логічна послідовність вивчення навчальних дисциплін» та «чіткість і зрозумілість критеріїв оцінювання». Найнижче було оцінено «розклад занять», «навантаження», «методичне забезпечення самостійної роботи», «можливості для реалізації

індивідуальної освітньої траєкторії», а також «залученість до занять професіоналів-практиків» — кожен із цих аспектів отримав 3,9 балів.

Відкрите запитання анкети стосувалося покращення якості освіти: «Надайте, будь ласка, свої пропозиції щодо покращення якості освіти та освітнього процесу в ХНМУ» (відповідь надали 49 респондентів/-ок). Якщо в одній відповіді містилось кілька пропозицій, вони рахувались окремо, проте висловлювання «не розбивались».

Частина відповідей не містили пропозицій, майже у половині відповідей, 30,6 %, зазначалось, що все добре, все влаштовує.

Найбільше студентів хвилює формат навчання, це підкреслили 14,3 % опитаних:

«Частіше виходити на офлайн заняття»;

«Все вистачає, можливо тільки додати офлайн заняття»;

«На мою думку, треба додати кількість очних занять з профільних дисциплін, а також більш ретельно підійти до розподілення навантаження між другим та першим семестрами»;

«Виводити стоматологічний факультет на офлайн заняття, залучати студентів в наукові зустрічі щодо стоматології, використовувати новітні технології та надавати більше новітніх методичних матеріалів»;

«Очне навчання»;

«Очка»;

«Треба вчитися очно, дистанційне навчання в мед університеті це дуже погана ідея, та мало ефективна».

Серед побажань 9,6 % стосувались розширення практичної складової курсів:

«Стоматолог повинен знати теорію, але без практики нічого виходити не буде. Збільшити кількість очних годин з фахових дисциплін, за умови безпеки (проведення у бомбосховищі)»;

«Впровадження сучасних інтерактивних методів навчання»;

«Покращення якості педагогічної компетентності, інтерактивні практичні заняття, очні практики та навички»;

«Більше практичних занять»;

«За можливості побільше практичних занять з використанням обладнання для практики»;

«Було б чудово проводити більше практичних занять на базах університету та лікарень. Щоб студенти могли практикуватися»;

«Хотілось би здобувати більше практичних навичок».

Частина пропозицій (9,6 %) стосувались розкладу, переліку та послідовності викладання навчальних дисциплін:

«Рівномірний розподіл дисциплін в розкладі, щоб не було, наприклад, такого, що в якийсь день немає занять, проте в інший – одразу 4 заняття. Також рівномірне розподілення кількості занять за семестрами (як правило, 2 семестр набагато складніший), що дуже виснажує морально і фізично»;

«Зменшити кількість дисциплін, які не входять до Кроку 1, не забивати голову студентам марними дисциплінами»;

«Зробити більш зрозумілий розклад та прибрати не потрібні дисципліни»;

«Непрофільні дисципліни зробити менш вимогливими».

Певна кількість здобувачів (7,7 %) вважають, що інформаційний супровід навчальних дисциплін, методичні матеріали можна було б вдосконалити чи розширити:

«Вилучити неактуальну інформацію. Наприклад, вивчення зліпків з гіпсу на КЗВ, так вже більше 50-ти років ніхто не робить. Навіть на парах викладач зауважує “не робіть так ні в якому разі”, я розумію, що це все для саморозвитку, але можливо все ж ліпше було б виділити час на щось більш потрібне»;

«Сучасні та зрозумілі методичні матеріали + відео матеріали (наприклад, як на кафедрі гістології)»;

«Відеоролики з обґрунтуванням теми»;

«Більш нову інформацію викладати»;

«Додати якісну літературу для підготовки на Moodle, додати заходи з цікавими клінічними кейсами, прибрати купу непотрібних вибіркових дисциплін та фізкультуру, бо це абсурд. На 4 курс вибирати 8 вибіркових дисциплін! Зараз на третьому курсі також було б краще, щоб час витрачався на підготовку до Кроку, а не на нутріціологію, фіз-ру, наприклад, яку ми вимушені були обрати. Треба прибрати додаткові дисципліни, а залишити тільки основні, потрібні до нашої спеціальності, тільки ті, які виносять на Крок 1, 2, 3, щоб на них можна було зосередитися, а не витрачати час та сили, яких і так мало на безглузді дисципліни»;

«Вивчати також нові відкриття в сфері медицини, приділяти увагу клінічним випадкам в реальному житті»;

«Створення якісних відео з наглядною демонстрацією та поясненнями до кожної теми».

Частина коментарів (3,8 %) стосувались методів викладання:

«Мотивування студентів на складання Крок 1, 2, 3 та іспитів не лякаючи, що це страшно, це стрес, але час допомогти впоратися з ним та мотивувати на вивчення матеріалу підвищенням оцінки або додатковими балами на іспиті»;

«Більше тестів, можна ввести кроківські тести після кожного заняття або давати студентам базу кроківських питань, щоб вони готувалися й на підсумковому проходили його з певним порогом (наприклад, 55–65 % — не пройшов? Вчиш до тих пір, поки не пройдеш поріг)»;

«На мою думку, потрібно звернути більше увагу на підготовку до ЄДКІ (кроків) і виділяти більше часу на них, ніж на предмети, які не відносяться до ЄДКІ (кроків) — мається на увазі Крок перший»;

«На практичних заняттях більше контактувати зі студентами і менше монологу»;

«На деяких дисциплінах не вистачає дискусії між викладачами та студентами, іноді буває, що прочитали презентацію (це стосується як студентів, так і викладачів), аби відчепились»;

«Можливо влаштовувати якісь ігри в тому ж Quizlet по вивченій темі. Це спонукатиме студентів вчити»;

«Щоб викладачі проводили опитування і не сварили за те, що студент випадково помилився тощо».

Висловлювались здобувачі/-ки також і щодо технічних засобів проведення дистанційного навчання (1,9 %):

«Вчасно повинна надаватись інформація про іспити і перескладання - щоб студенти мали час підготуватись і взагалі не пропустили іспит. Привести в порядок мудл: привести курси і їх назви до єдиного шаблону, видалити все зайве, оновити інформацію, відразу давати доступ до всіх тестів і контенту без "поступової прогресії", давати нескінченні спроби на тести (бо при невдачі їх надають і так, але потрібно просити) - мудл зараз представляє собою бардак в якому важко знайти і пройти тести, ніхто не використовує його як освітній ресурс. Деякі курси зараз структуровані нормально, деякі ні. Відповідність: якщо ставиться питання, інформація для відповіді на нього повинна бути викладена усно або доступна на ресурсах, наданих викладачами на початку дисципліни, щоб студентам не потрібно було шукати в інтернеті. При цьому не можна завалювати студентів великою кількістю будь-якої інформації, а допомагати виділити ключові моменти».

Здобувачам освіти був запропонований також перелік різних процедур, порядків та діяльностей університету з проханням позначити, з чим саме вони обізнані (див. рис. 8).

Респонденти/-ки продемонстрували високий рівень обізнаності зі всіма запропонованими пунктами. Найвища обізнаність виявлена щодо Кодексу академічної доброчесності ХНМУ – 96 %, порядку і умов вибору студентами вибіркового дисциплін – 96 %, процедури реагування вишу на порушення академічної доброчесності – 89,3 % та порядку перескладання заліків та іспитів – 87,4 %.

Рис. 8. Ознайомленість з порядками, процедурами, діяльністю університету (%)

Найнижчий рівень обізнаності спостерігається щодо порядку оскарження результатів заліків та іспитів – 78,7 %, інформації про програми

міжнародної академічної мобільності – 79,1 % та інформації щодо визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті – 79,1 %.

Подібне запитання стосувалося і задоволеності студентства порядками, процедурами, підтримкою, забезпеченістю університету (див. рис. 9).

Найбільше здобувачі/-ки задоволені платформами дистанційної освіти університету – 82,2 %, порядком і умовами вибору студентами вибіркових дисциплін – 79,4 %, можливістю користуватися наданим доступом до міжнародних інформаційних ресурсів – 77,1 %, рівнем консультативної підтримки з боку деканату – 75,5 % і порядком перескладання заліків та іспитів – 75,1 %.

Рис. 9. Задоволеність підтримкою, порядками, процедурами, забезпеченістю університету (%)

Найменше здобувачі/-ки задоволені рівнем соціальної підтримки (проживання, харчування, стипендії, соціальна допомога та ін.) – 57,3 %, порядком оскарження результатів заліків та іспитів – 70,4 %, процедурою

врегулювання конфліктних ситуацій — 70,8 %, рівнем матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу — 71,1 % і рівнем безпеки перебування в університеті та сприяння здоров'ю студентів – 69,6 %.

На позначках 73,9 % перебувають такі аспекти, як рівень освітньої підтримки з боку викладачів кафедр та рівень матеріально-технічних і інформаційних ресурсів наукової бібліотеки, а рівень консультативної підтримки з боку кафедр оцінено в 72,3 %.

Заходи, які проводить психологічна служба ХНМУ, відвідували 19,8 % здобувачів, з яких 50 % задоволені взаємодією із представниками психологічної служби.

Окремий блок анкети був присвячений можливим конфліктним ситуаціям, які можуть виникати під час навчання. 14,2 % опитаних під час навчання мали конфлікти з викладачами; 6,3 % — з представниками адміністрації, а 11,9 % конфліктували з іншими здобувачами освіти.

Респонденти/-ки мали можливість прокоментувати, у чому полягав конфлікт, було отримано 13 змістовних відповідей, що складає 5,1 % від загальної кількості опитаних.

Більшість коментарів стосувались різних аспектів взаємодії з викладачами (76,9 % від загальної кількості отриманих відповідей на це запитання). Здобувачі/-ки писали про некоректне ставлення викладача, необ'єктивне оцінювання; несправедливе виставлення пропуску заняття, тощо:

«Упереджене ставлення викладача до мене. Також не об'єктивне оцінювання»;

«Абсолютна відсутність будь якого зворотного зв'язку від викладача, ігнорування із метою сприяння відрахування із університету. Хамство,

цькування протягом цілого семестру, абсолютне порушення власних особистих кордонів (стосовно і інших здобувачів вищої освіти)»;

«Черга на відповідь викладачу, обрання тем для доповідей»;

«Необ'єктивна оцінка знань, небажання слухати висловлювання до висновку, часткове приниження гідності, несумісність думок»;

«Поставили нб, але я була на парі. Тоді заміняв інший викладач, а наш викладач сказав, що мене не було. Та сама була хамовитою. Тільки коли інший викладач написав, що я була, ситуація вирішилась»;

«Два викладача були занадто прискіпливими до всіх студентів, один з них постійно емоційно тиснув»;

«Внаслідок ранкових обставин, я пропустила перевірку присутності. Викладач почав вибірково проводити опитування студентів- своєї черги я не дочекалася. На моє прохання оцінити мене у часових рамках заняття, викладач відповідає негативно. Втрутилась ставить відпрацювання за моє висловлене бажання оцінити знання, в той час, як інші студенти залишаються автоматично оціненими навіть неопитаними. Все через мою неприсутність на перекличці»;

«Старші викладачі деколи вже не здатні реально нормально оцінювати те, що відбувається навколо них»;

«На одному з попередніх курсів був конфлікт з викладачем на ґрунті занадто високих вимог до відповідей, я закрив дисципліну лише після декількох повторних перескладань кожної теми з якою мав проблеми. З іншими викладачами проблем не було»;

«З несправедливим відношенням викладачів кафедри фармакології до студентів».

Був коментар про конфлікт зі своїми колегами (15,4 %):

«Конфлікт з групою через різні погляди».

Був описаний конфлікт, припускаємо, із працівниками деканату (7,7 %):

«Було непорозуміння з приводу перезарахування кредитів так і не зрозуміла чи допустять мене до диф заліку 😊».

Були ще й такі коментарі, з яких неможливо було довідатись про сутність конфлікту та його сторонах (7,7 %):

«Присутності на занятті під час роботи».

Останній блок анкети був присвячений оцінці результативності навчання за обраною освітньою програмою. Одне з питань стосувалося того, наскільки університету вдалося під час навчання розвинути або покращити м'які навички здобувачів освіти (див. рис. 10).

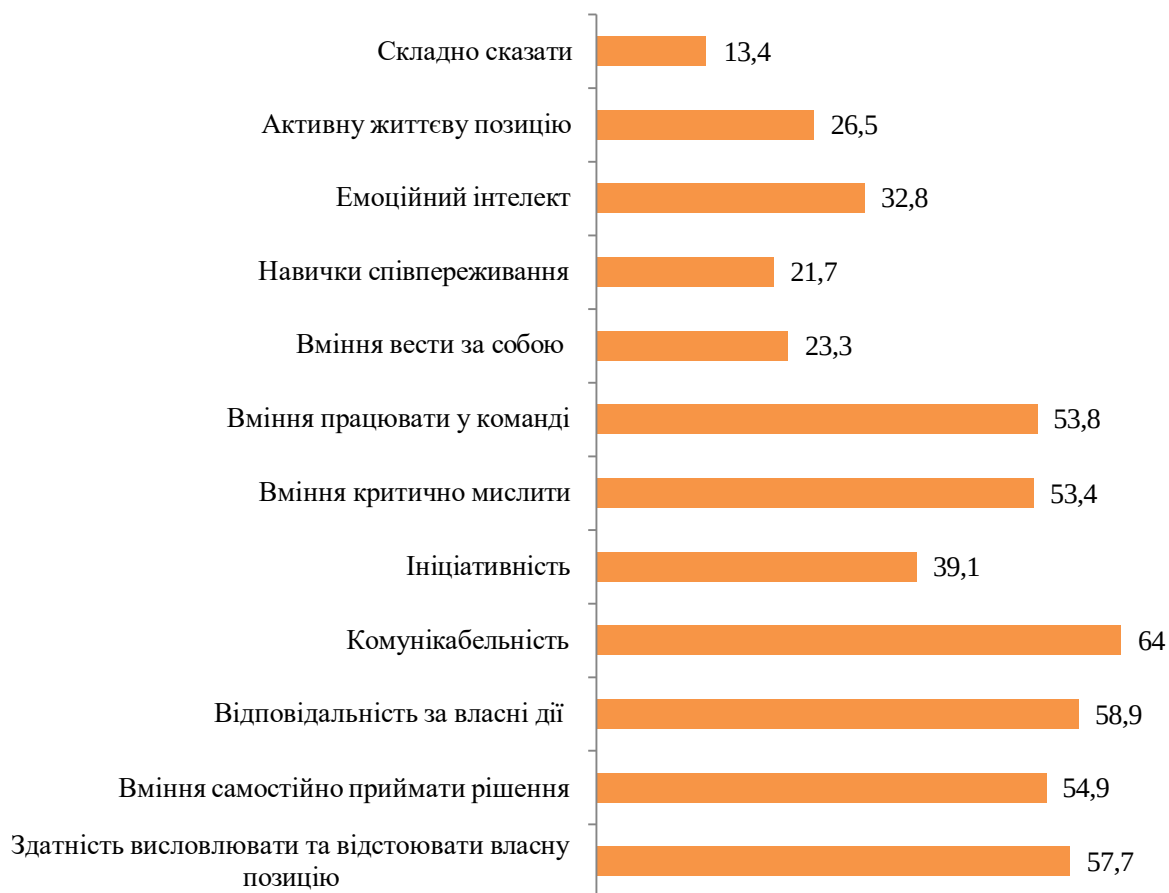

Рис. 10. М'які навички, які університету вдалося розвинути у здобувачів під час навчання (%)

Згідно з розподілом відповідей, університет найкраще розвиває комунікабельність (64 %), відповідальність за власні дії (58,9 %), здатність висловлювати та відстоювати власну позицію (57,7 %), вміння самостійно приймати рішення (54,9 %), вміння працювати у команді (53,8 %) та вміння критично мислити (53,4 %).

Водночас розвитку таких навичок, як вміння вести за собою (23,3 %), навички співпереживання (21,7 %), активна життєва позиція (26,5 %), емоційний інтелект (32,8 %) та ініціативність (39,1 %), університету варто приділити більше уваги.

Була також і дописана самостійно одним із опитаних відповідь: *«Це розвило тривожність і нездорову самооцінку»*.

Більшість опитаних (73,9 %) задоволені тими компетентностями, що в них розвинув університет. Незадоволеними виявилися 3,2 % респондентів/-ок, а варіант відповіді «Складно сказати» обрали 22,9 % здобувачів, які взяли участь у дослідженні.

Наостанок було поставлене таке запитання: «На Вашу думку, якою мірою навчання за цією освітньої програмою вплине на Вашу подальшу кар'єрну траєкторію?» (див. рис. 11).

Студентські «оцінки» є позитивними: 85,4 % вважають, що освітня програма матиме вирішальний вплив чи стане доволі впливовою.

Натомість тих, хто вважає, що освітня програма майже не матиме впливу на її / його подальшу кар'єру, було 1,2 %. Ще 8,3 % вважають, що навчання здійснить певний, але незначний вплив на подальшу кар'єру, а 5,1 % утруднились із відповіддю.

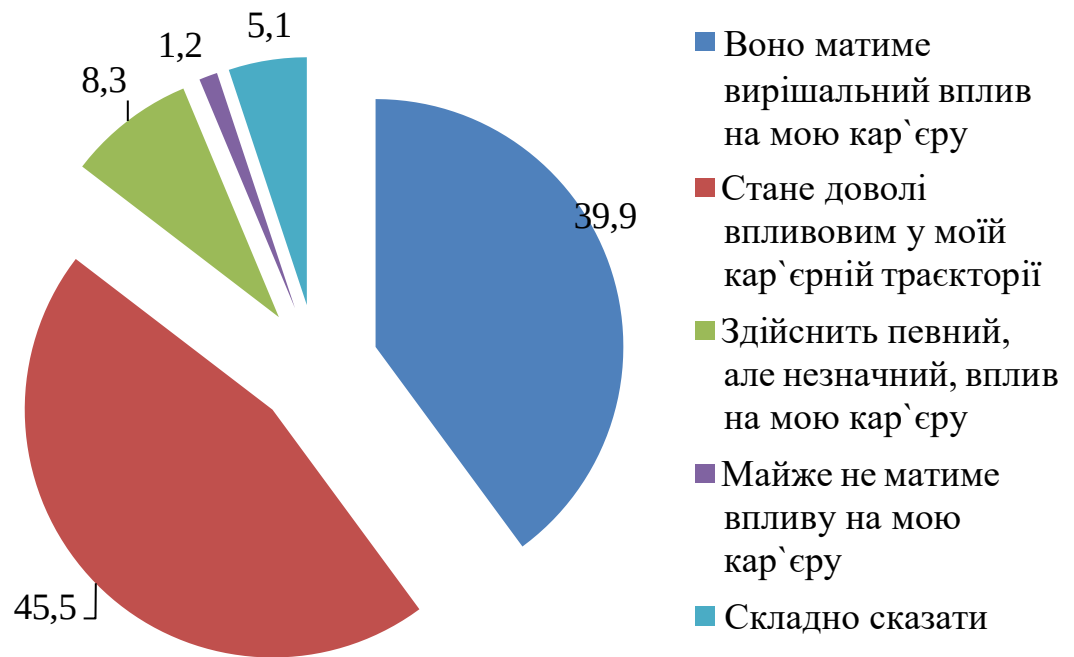

Рис. 11. Вплив навчання за освітньою програмою на подальшу кар'єрну траєкторію (%)

Аналітичний звіт виконала 27.05.2025 р.

Соціолог психологічної
служби ННІ ЯО

Дзюба О.М.